

ŽELEZNIČAR

Glasilu „Saveza železničarjev“ v Jugoslaviji.

Izhaja 5. in 20. v mesecu

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo
se nahaja v Ljubljani, Šelenburg. ul. 6.

Naročnina:

za celo leto 40 K
za pol leta 20 „
za četrt leta 10 „
Posamezna številka K 2 K.

Štev. 4.

V Ljubljani, 5. marca 1922.

Leto XIV.

Zahteve železničarjev v državnem zboru.

Socijalistični poslanec sodr. Jos. Kopač je stavil dne 17. februarja t. l. v državnem zboru sledečo

Interpelacijo.

Dne 28. novembra l. l. je predložilo vrhovno vodstvo koaliranih železničarskih organizacij vladi, kakor prizadetemu ministru, g. Staniču spomenico s sledečimi zahtevami:

1. da se izplača celokupnemu osebju enkratni nabavni prispevek v višini mesečne plače všteti vse doklade, da se mu omogoči nabava najpotrebnejših življenjskih potrebščin. Ta nabavni prispevek naj se izplača tudi delavstvu za 30 dni v mesecu poleg vseh dokladov;

2. vse plače in doklade naj se povišajo za 50 odstotkov;

3. osebju naj se poskrbi službena obleka;

4. da se izdela službena pragmatika s sodelovanjem železničarjev samih;

5. da se vrnejo vsi vsled štrajka odpuščeni železničarji na svoja službena mesta, če niso pregrešili nič protizakonitega;

6. da se priznajo železničarske organizacije in njih zastopniki.

Znano je, da železniško osebje uže dalje časa skuša svoj socialni in gospodarski položaj zboljšati. Odveč bi bilo dokazovati, da je ta položaj, posebno v zadnjem času, vsled neznosno naraščajoče draginje, dokaj poslabšan.

Po svetovni vojni je ostalo osebje nago in boso, ker ni dobivalo po službeni pragmatiki mu pripadajoče obleke. Prisiljeno je bilo vsled tega uporabljati v službi svojo civilno obleko. Družine železničarjev nimajo ne obleke in ne čevljev in njih otroci vsled teh nedostatkov ne morejo posecati šol. Veliko število bolnih železničarjev jasno dokazuje njihov položaj. Zahteva po enkratnem nabavnem prispevku je torej brezdvomno opravičena. Poleg tega je tudi, v oči gledano, dnevnemu naraščajoče draginje, zahteva po povišanju plač in dokladov za 50 odstotkov povsem umestna.

Okrog 3000 železničarjev je bilo leta 1920. vsled stavke iz službe odpuščenih, vzlic temu, da večina od njih ni prav nič zakrivila. Bili so le solidarni s svojimi tovariši v boju za zboljšanje svojega gmotnega položaja. Vsled tega je tudi zahteva, da se jih sprejme nazaj v službo in da se jim nadomesti prizadeta škoda, povsem opravičena.

Da osebje želi sodelovati pri izdelavi službene pragmatike, je povsem logično, ker je pragmatika enostavno službeni dogovor med delodajalcem in delojemalcem, ker se z njo ne odreja le dolžnosti, temveč tudi pravice osebja. Zakonov pa se ne more izdelovati brez prizadetih.

Ravno tako važna je zahteva po priznanju železničarskih organizacij, ker je koalicijska pravica po ustavi priznana. Delavske organizacije so produkt naravnega razvoja družabnega življenja in v tem razmerju vrše tudi važne funkcije. Vsled tega ne moremo razumeti, zakaj se s temi organizacijami noče razpravljati, kakor ste se izrazili, ker vidimo v tem nerazumevanje in pomanjkanje smisla za potrebo sporazuma med delodajalcem in delojemalcem. Če se z uslužbenci na tak način postopa, potem je umestno, da oni smatrajo, da se jih prezira in da merodajna mesta nimajo smisla za njih težkoče in zahteve. Ni treba dokazovati, kakšne posledice je to imelo na razvoj prometa, kajti brezdvomno je, da je tako postopanje v tesni vezi z žalostnim stanjem, v katerem se nahaja železniški promet.

Vse zahteve, ki jih je železniško osebje g. ministru predložilo, je on odbil.

Zato si dovoljujemo g. železniškega ministra vprašati:

1. V kakšnem razmerju se nahajajo plače železniškega osebja napram plačam uradnikov in delavcev v zasebnih podjetjih?

2. Iz kakšnih razlogov ste zahteve železničarjev odbili? Kako se zloga Vaša izjava: da nočete razpravljati z železničarji, s členom 33. ustave, ki jamči delavstvu koalicijsko svobodo? Ali se zavedate, da ste s tem postopanjem kršili načelo državljanske enakopravnosti? in da ste železničarje postavili v inferioren položaj?

3. Ali ste pripravljeni pristati na to, da se voli parlamentarna anketa, katere naloga bi bila, da preišče naše prometne razmere z ozirom na vzroke, ki so jih ustvarili in da bi zaslišala tudi železničarske strokovne organizacije?

Belgrad, 17. febr. 1922.

Jos. Kopač in sodrugi.

Nova pragmatika in tehniško osebje.

Ker se sliši, da se bo baje pečala narodna skupščina v bližnji bodočnosti z novo službeno pragmatiko za železničarje, smatramo nujno potrebnim, da si jo še enkrat bližje ogledamo, ter o načrtu svoje mnenje izrečemo. Že pot, katero je načrt do narodne skupščine prekorakal, ne odgovarja niti od daleč demokratičnim načelom in bi bil za državo, ki bi bila res demokratična, sramotna pega.

Običaj je namreč, da se pri sklepanju zakonov, ki so določeni, da urejajo razmere za gotovo skupino ljudi, skuša te zakone spraviti v sklad z interesi prizadete skupine in splošnosti. V to svrhu pa je potrebno, da se pozna vsaj mnenje istih, katerim je zakon namenjen. Resni državniki, katerim so bile koristi države in državljanov nekaj več kakor fraza, so to upoštevali in sklicevali so ankete, da se na njih o razpoloženju pouče. Pri nas pa je to nekoliko drugače. Ker smo silno demokratični in kulturni in vsa dolgotrajna in nepotrebna pota prihranimo in smo povsem zadovoljni, če zanese slučajni veter, načrt iz ministrove pisarne v sobo zakonodajnega odbora in to načrt, ki ga je morda slučajno kak pismen ministrov sluga sestavil, čeprav se vsi interesirani proti takemu početju na glavo postavijo.

Ker se tako dela in je to „demokratično“ delo povzročilo že veliko in nepopravljivega zla, zato pričakujemo s strahom in nestrpnostjo, neizogibnih pogrškov, ki bodo plod takega dela, kar nam povsem jasno dokazujejo vsi dosednji načrti, ki jih je doslej samolastna gospoda izdelala in obelodanila. Te pogrške pa niso malenkostne, kajti one bodo ustvarile ogromno škodo za velik in važen del osebja, počenši pri kvalificiranem delavstvu v delavnicah in kurilnicah, pa do onega osebja, ki se potom raznih strokovnih izpitov rekrutira iz tega osebja in razne tehnične redove izpolnjuje n. pr. poslovodje, strojevodje, razni predelavci in nadzorniki itd.

Predložni načrt pragmatike temelji kakor vsi stari, na šolski kvalifikaciji osebja in to po razredih: 4 ljudski, 4 srednješolski razredi, matura in fakultetne študije (čl. 6.).

Ta kvalifikacija pa niti najmanj ne odgovarja stvarnim sposobnostim posameznega uslužbenca in to tudi tedaj ne, če bi bila vsa železnica le ena pisarna, v kateri bi se potrebovalo izključno le to, kar odgovarja kvalifikaciji dotične predpisane šole. Temu pa ni tako, kajti železnica je železnica in v njeni službi se potrebuje povsem drugačna kvalifikacija, kakor se jo zahteva v raznih šolskih zavodih, na katere se pa kvalifikacije pragmatike v glavnem oziroma. Te kvalifikacije so predvsem: rokodeljska in nadaljne tehnične kvalifikacije, ki iz rokodeljstva izvirajo.

Če se pri izdelavi nove službene pragmatike postavlja na stališče šolske kvalifikacije, mora privedi ta pragmatika do absurduma tudi kvalificirane

delavce, ker se jih postavlja z 4 razredi ljudskih šol v isto vrsto v kateri so udeljeni tudi nočni čuvaji in vsi ostali nekvalificirani delavci, ki često sploh nimajo niti šolske in tudi ne stročne naobrazbe.

V tem svojem rangi ostane prizadeti tudi tedaj, čeprav ima 4 razrede srednjih šol, kajti rokodeljstvo je udeljeno v razred, za katerega so predpisani 4 razredi ljudskih šol.

Oglejmo si stvar nekoliko bližje. Mladenič je je zvršil 4 razrede srednjih šol in se je šel potem rokodeljstva učiti, njegov tovariš pa je vstopil, po dokončanem 4. razredu ljudskih šol, v železniško službo. Zato, ker ima prvi poleg šolske izobrazbe tudi svoje rokodeljstvo in je zaposlen na železnici kot rokodellec, je udeljen v razred za katerega je predpisana 4 razredna ljudskošolska izobrazba, med tem ko drugi, ki nima iste izobrazbe kakor prvi, ki je pa udeljen pri kaki drugi službeni panogi, za katero ni treba nikakoršnega posebnega znanja, lahko dospe do višjega službenega mesta, za katero je sicer predpisana 4 razredna srednješolska izobrazba. To smo navedli radi tega, da dokažemo nesmiselnost na kateri temelji nova službena pragmatika. Popolnoma upravičeni toraj kličemo modrim stvarnikom balkanskega načrta: Čevljar ostani le pri svojem kopitu!

Upoštevaajoč le šolsko kvalifikacijo kot podlago za uvrstitev socialnega položaja posameznih kategorij, se projekt nove službene pragmatike ni malo ne ozira na stročno kvalifikacijo. To pa je kardinalna krivica, na kateri bolega ves sistem že desetletja in za kar bi bil skrajni čas da se odpravi. Razlogi, ki jasno za njeno odpravo govore so tako važni, da jim nihče, ki hoče biti nepristranski, ne bo oporekal, kajti če je prav, da se prizna eni grupi njen trud, ter leta, ki jo je rabila, da si pridobi potrebne strokovne naobrazbe, potem je le pravično, da se prizna to tudi vsem ostalim. Če se nudi onim z srednješolsko izobrazbo poseben socialen položaj in vsled tega tudi boljše gnotno stališče, istim z fakultetno naobrazbo pa še boljšega, potem ima tudi ostalo osebje pravico zahtevati, da se tudi njegov trud in njegovo delo po pravici čeni.

Na primer: vsi ne morejo posecati šol, zato posečajo le nekateri šole, drugi se uče rokodeljstva in tretjim ni prvo in tudi drugo mogoče. Dva mladenci sta istodobno posečala šolo in jo završila, eden od njiju je odšel na višje šole, drugi pa se je šel rokodeljstva učiti. V času v katerem je prvi v štirih letih dovršil štiri razrede srednje šole, je drugi završil svojo učno dobo in obrtno-nadaljevalno šolo. Popolnoma upravičena je toraj naša zahteva, da se priznajo drugemu njegova šola, učna doba in obrtno-nadaljevalna šola, kakor prvemu njegova srednješolska izobrazba.

Upamo, da ni nikogar, ki bi hotel zanikati, da ni strokovna naobrazba enakovredna oni 4 razredov srednje šole in da ne bi bilo pravično, če bi imela oba enak socialen položaj.

Če se na tak način uvrsti stročno kvalifikacijo na svoje zasluženno mesto, potem se postavi samopo sebi kvalifikacijo poslovodij, strojevodij, strojnemu nadziratelju, nadziratelju prog, mostov itd., katerih kvalifikacija izhaja iz stročne.

S tem se uvršča vse višje tehnično osebje nižjega reda na svoje zasluženno mesto in v povsem drug socialen položaj to je, uvršča se med one z 4 razredi srednjih šol in one z matura, kar je pač nekaj drugega kar predvideva sedanji načrt službene pragmatike, ki uvršča to osebje v razred 4 razredov ljudskih šol, prezirajoč vsa njegova leta, ki jih je porabil v dosegu strokovne spretnosti, katera je za železnice velevažnega pomena.

Vsega tega stvarniki projekta niso upoštevali ker o tem tudi pojma nimajo, stvar zakonodajalca pa je, da to uvaža ne le v interesu pravičnosti, temveč še bolj v interesu železniškega prometa.

Konferenca v Belgradu.

Dne 26. februarja t.l. je v Belgradu zborovala konferenca; na kateri so bile zastopane vse delavske zbornice v državi, trgovska in obrtna zbornica iz Belgrada, Glavna delavska zveza Jugoslavije, zastopniki belgrajskega časopisa in zastopniki koaliranih železničarskih organizacij. Vabljeni so bili tudi vsi poslanski klubi, svoje zastopnike pa je odpisal le socialistični klub.

Številno je bila konferenca zelo dobro obiskana. Nje namen je bil, da se prizadetim krogom obrazloži položaj naših železničarjev in da se sočasno ugotovi današnje stanje železnic, ter se poišče sredstev, ki naj bi pripomogli do ozdravitve slednjih.

Po izcerpljivih in globoko zamišljenih poročilih glavnih poročevalcev ss. Vučkoviča in Krekiča, se je razvila jako zanimiva debata, ki je na podlagi obsežnega materiala ugotovila, ne le povsem obupen položaj železničarjev, temveč tudi globoke in skrite vzroke, ki onemogočajo ureditev jugoslovanskega železniškega prometa. Konferenca pa se ni zadostila le s kritiko obstoječih razmer, temveč proučevala je tudi pota, po katerih bi se moralo hoditi, da se čimprej neznosne razmere odpravi in se vzpostavi vse potrebno, kar interesira železniško osebje in poleg tega tudi ves gospodarski obstoj te države. Značilno je, da je zastopnik trgovske in obrtne zbornice izjavil, da ga, opisani položaj železničarjev, naravnost frapira in se mu zdi neverjeten, da pa je dolžnost vseh, da mu posvetijo vso pozornost.

Po obširni in temeljiti debati je bil sprejet sledeči sklep:

Konferenca zastopnikov trgovske in obrtne zbornice; Glavne delavske zveze Jugoslavije in vseh železničarskih organizacij kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki se je vršila dne 26. februarja 1922 v Belgradu in razpravljala o naših prometnih razmerah, ki so za našo državo, za naše dohodke in za našo prehrano eminentne važnosti, sklepa sledečo

Resolucijo.

Naš železniški promet niti od daleč ne odgovarja naši trgovini, našim dohodkom in potrebam države v splošnem.

Čez polovico našega vozovnega parka je neuporabnega, ostali del pa se porablja povsem neurejeno. Od povprečne dnevne potrebe približnih 3000 voz, jih je v resnici na razpolago komaj 300. To razmerje se pa še izdatno poslabša vsled slabih prog in premoga najslabše kakovosti. Ta dejstva ubijajo našo trgovino in ustvarjajo uničujočo nivelacijo našega trgovskega trga, kar ima velikansko brezposelnost našega delavstva in skakanje cen življenjskim potrebščinam, za posledico.

Nepopravljene in nesposobne proge onemogočajo redno vožnjo vlakov in nezadostno število razpoložljivih voz sta dva faktorja, ki vplivata odločilno na dohodke železnic.

Da se temu pride v okom, je nujno potrebno, da se popravijo proge, da se preskrbi kurilnice z rabnim premogom in da se postavi v promet toliko voz kolikor je potrebno. Druge rešitve ni.

Popravila voz se morajo izvršiti doma, za kar je potrebno, da se delavci s potrebnim orodjem opremijo in zahtevam odgovarjajoče povečajo. To bi omejilo brezposelnost delavstva in bi preprečilo odtok denarja v tujino. Prvo in drugo pa bi vplivalo na ojačanje gospodarskega položaja našega naroda in na zboljšanje naših financ, ki so pod vso kritiko.

Za intenzivno delo, za fizično in psihično vzdržljivost delavcev in železničarjev, kakor za veselje do dela je pa predpogoj izjednačenja delavskih in železničarskih plač s plačami odgovarjajočih delavcev in uradnikov v zasebnih podjetjih, kakor je to bilo tudi pred vojno. S tem bi se doseglo, da ne bi najsposobnejši delavci zapuščali železniške službe.

Upoštevajoč ta dejstva, smatra konferenca potrebnim naglašati:

1. da se namesto sedanjega birokratičnega dela na železnicah uvede komercialni sistem, s katerim se bo odpravilo mnogo medfunkcij ter omogočilo svobodni razvoj dela na železnicah in v železniških delavnicah;

2. da se prične nemudoma s popravilanjem prog in da se jih čimbolje ojači, da se poveča delavnice tako, da se bo lahko v njih zadoščalo vsem današnjim potrebam;

3. da se povišajo železničarjem in železniškim delavcem plače v toliko, da bodo sorazmerne s plačami enakih kategorij produktivnih slojev v zasebnih podjetjih;

4. da se nadomeste vodilne osebe v železniški službi s strokovno naobraženimi ljudmi;

5. da se ustanove strokovne šole za železniški naraščaj;

6. da se za železniško osebje zgrade potrebna stanovanja;

7. da se razširi železniške postaje, tam kjer to prometne razmere zahtevajo;

8. da se prilagode prevozne tarife potrebam trgovine;

9. da se izvrši unifikacija železniške službe po posameznih ravnateljstvih, potom postave, odredb in pravilnikov.

Trgovska in delavska zbornica v Belgradu se pooblašča, da predloži to resolucijo kraljevi vladi in državnemu zboru in da žalostno njeno udeležbo vanje.

Poleg tega se je sklenilo na seji delavske zbornice, ki se je vršila isti dan popoldne, sklep, ki se glasi: „Nastopiti je treba na vseh merodajnih mestih v tem pravcu, da se ustvari zakonita mogočnost za urejevanje železničarskih plač, da ne ostanejo te na mrtvi točki, kakor doslej, temveč da avtomatično regulirajo, kakor plače vseh ostalih delavcev in nametščencev v zasebnih podjetjih.

V to svrhu je od kraljeve vlade in od državne zbornice zahtevati:

1. da se prizna železničarske organizacije in njih zaupnike;

2. da se ugotovi eksistenčni minimum in se usmeri cene življenjskim potrebščinam, kar bi omogočilo, da se jamči stalna realna plača železniškemu osebju;

3. za slučaje sporov med železničarji in železniškimi upravami, in da se izključijo nepotrebni spori, naj se ustanovi razsodišča, kakoršna obstojajo že po vseh drugih državah.

S tem zaključujemo za danes poročilo o sklepih, ki jih je belgrajska konferenca sklenila. V bodočih številkah bomo poročali o posameznostih, o nadaljevanju in o uspehih započete akcije.

Železničarje opozarjamo zato na to, da jih ne bodo razni eksponenti še v bodoče farbali in begali, kakor to z neverjetno doslednostjo doslej vrše.

Glave gori! Toda tudi odprte oči in ušesa!

Naši progovni čuvaji.

Težka služba. — Brez obleke. — Zmanjševanje plač.

Pred nami leži cela kopica dopisov, ki smo jih prejeli od raznih strani in iz katerih posnemamo grozno bedo, pod katero ječe naši čuvaji. Pisali so jih oni sami, seveda tako kakor pač znajo. Razburiti se morate, če se zamislite v bedno življenje takega nesrečnega čuvaja; na pol zmrznjen, brez potrebne obleke, ki naj bi ga ščitila v težki službi pred mrazom, sestradan, da se skozi njega vidi in vendar strpljiv do skrajnih mej, kakor malokdo. Predstavljajte si ga v takem položaju. Kakšna mora biti njegova misel, če se v največ slučajih na pol analfabet, vendar vsede za mizo in počne z neokretno in na pol zmrznjeno roko opisovati svoje bedno življenje. Veliko napisati ne zna. Toda vendar piše: Cenjeni sodrugi! Naša plača je nezadostna... lačni smo... služba je predolga (24 ur službe in le 12 ur počitka) in še ta kratki počitek, ki bi ga mogli imeti (12 ur), niti tega nimamo, ker se nam tudi v tem času ne da miru... utrujeni smo... hudo zimo imamo... cel dan pa smo na progi: čistimo jo od snega, vršimo službo čuvaja, čuvamo telefon, čistimo pota, predore, profile, mostove... toda obleke nimamo, samo en keprnek do trebuha... ko s snegom zgotovimo, nas že čaka trava i. t. d. nikdar nismo gotovi. Tako utrujeni moramo vršiti še nočno službo; pričakujemo vlaka, odpravljamo jih, čuvamo telefone i. t. d. Če pa zaspimo 20, 30 do 60 dinarjev kazni. Prosili smo ravnateljstvo, naj ima z nami nekoliko več obzira. Toda vse zaman. Prav nič se nam ni olajšalo, nasprotno: naš položaj je dnevno slabši. Najgorje pa je, da se nam v času, ki je najtežji in draginja dnevno narašča, naše že itak nezadostne plače še zmanjšuje, mesto da se jih poviša.

V tem smislu se glase vse pritožbe naših sodrugov čuvajev. Kdor bi se hotel zanimati, bi lahko dognal, da so pritožbe čuvajev opravičene in resnične. In če čitamo — pritožili smo se, prosili smo ravnateljstvo, da se nam služba olajša, toda odgovora nismo dobili — potem se vidi, da so tisti, ki so te razmere ustvarili, naravnost nečloveški.

Spominjamo še, da se je v prejšnjih časih — zloglasne Avstrije — za izvanredna dela dajalo čuvajem pomoč, vzlic temu, da so bili takrat čuvaji bolje plačani in oblečeni ter so imeli vsaj toliko počitka, kolikor je bilo potrebno. Kar se je priznalo takrat potrebnim, bi se moralo danes v podvojenih neprilikah tudi podvojeno upoštevati.

Pri določanju službe so šli merodajni činitelji ravno pri progovnih čuvajih do skrajnosti. Po „Protokolu sporazuma“ jim je bil določen 12 urni delovni čas, kateremu je moral slediti 24 urni od-

mor — danes se jim je to preobrnilo v 24 ur službe s sledečim 12 urnim počitkom in niti tega se jim ne pušča. To pomeni, da so naše čuvaje spremenili v automate, kateri naj vedno le delajo, delajo in zopet delajo. Da jedo, se oblačijo, spe in se odpočivajo — to je po modernih mislih naših balkanskih birokratov — nepotrebno.

Savezna uprava bo napram tem nevzdržljivim razmeram podvzela na merodajnem mestu najenergičnejše korake in bo zahtevala, da se odpravijo.

Od čuvajev samih je pa odvisno, kakšen uspeh bo akcija imela, kajti Savezna moč se ceni le po številu njegovih zavednih in vstrajnih članov.

Tega, čuvaji se morate zavedati tudi vi in zato vsi do zadnjega v organizacijo, kajti

Le v edinosti je moč!

Krivice.

Sodrugi vlakospremnege osebja so nam poslali sledeči dopis:

Vedno gosteje krivice, ki se nam gode, nas silijo, da vam jih opišemo in to s prošnjo, da jih obelodanite v našem strokovnem glasilu.

Korupcija, ki se je razpasla po naših železnicah, je postala že legendarna. V šramoto je vsemu poštenemu in zavednemu osebju. Zato bi bil skrajni čas, da počno oni naši sodrugi najbrezobzirnejši boj napram temu pojavu, ki je ne le grd, temveč še v večji meri poniževalen.

Korupcije pred vojno nismo poznali. Pojavila se je šele med in po vojni. Zakaj? Zato ker so bili železničarji pred vojno dobro plačani in so lahko s svojimi plačami brez skrbi živeli in zavedno svojo službo opravljali. Med in po vojni je postalo življenje žalostnejše, plače vedno manjše, skrbi za vzdrževanje samega sebe in družine pa vedno večje. Merodajni gospodje se zato niso brigali, da bi bilo treba osebju pomagati, niti sanjali niso. S tem so samo oni povzročili, da so slabejši značaji zašli na stranska pota.

Vzlic temu pa, da je položaj železničarjev postal v vsakem oziru neznosen, smo vendar odločni nasprotniki vsake korupcije, kajti naše načelo je bilo in je:

Organizirajmo se in borimo se potom naše organizacije za pošteno plačilo, katero lahko zahtevamo po poštenem delu. Ne iščimo z nedostojnimi sredstvi, sredstev za naš obstoj, kajti čeprav si morda s takimi trenutno zboljšamo svoj obstoj, ravno tako ga lahko trenutno z njimi zgubimo. Povrh tega pa smo z njim zgubili tudi svoje človeško dostojanstvo v družbi poštenih ljudi.

Veliko število nas železničarjev, ki pošteno delamo, pa z našimi malimi plačami težko živimo, trpi pod moralno škodo, ker se nas postavlja v eno vrsto z istimi, ki so podlegli korupciji. Zato je naša dolžnost, da se borimo napram vsem koruptnim elementom, da jih pri vsakem koraku zasledujemo in jih onemogočavamo. To zahteva naše dostojanstvo.

Toda poleg te normalne škode in žalostnega gmotnega položaja, ki je slabe značaje napotil na stranska pota, moramo zvaliti krivdo tudi na povsem krivično prakso železniške uprave, katera namesto, da išče prave krivce, enostavno kaznuje vse prizadeto vlakospremno osebje. Če v vlaku kaj zmanjka — morajo plačati vsi. Če pa se najde, da je več kakor je napisano, potem — nikomur nič.

Ali so imeli s tem kaznjevanjem tudi nedolžnih kak uspeh? Ne! Nasprotno. S takim početjem se daje slabemu osebju le potuho in ono uganja nemoteno še večje lumparije v svesti, da bodo — drugi plačali.

Zahtevamo, da ravnateljstvo s to prakso preneha in da opusti kaznovanje nedolžnega osebja. Vse vlakospremljevalno osebje pa pozivljamo, da pazi na tiste, ki se s takimi nečastnimi posli pečajo, da jih onemogoči in da obvaruje stari ponos železničarjev, katerega so vedno uživali.

Službena obleka se bo torej nabavila.

V proračunskih dvanajstinah, s katerimi se je zabaval zakonodajni odbor, se nahaja tudi postavka 39 milijonov dinarjev za nabavo službene obleke železniškemu osebju. Pričakujemo, da se bo ta svota čim prej in na tak način uporabila, da dobi osebje konečno vendar še mu pripadajočo obleko. Ne verjamemo sicer, da bi se moglo zadovoljiti z navedeno svoto vse osebje, še manj pa, da bi se mu dala kaka odškodnina, za lastno civilno obleko, katero ni moralo uporabljati, če je hotelo vršiti svoje službene dolžnosti.

Pri tej priliki pribijamo, da se delavskim zahtevam v nobenem oziru ni zadostilo, ali jih vsaj upoštevalo. Savez bo napravil svojo dolžnost, posvetil bo temu nedostatku potrebno pažnjo in započel bo novo akcijo na merodajnem mestu. Na delavcih pa je, da to akcijo z vstopom v organizacijo podpro in s tem mogotcem svojo nezlomljivo voljo dokažejo.

Plodoviti oče — smola v zarodu.

Degeneriran slovenski liberalizem, ki se previdno skriva pod krinko svetovnoznane jugoslovanske demokratske stranke, je postal — v razmeroma kratkem času — že tretjič oče. Da ne vpoštevamo njegovega legalnega prvorojenca, takozvane „mladine“ je povsem jasno, ker te tiče že itak vsak slepec, po škripanju z zobnimi nadomestki, od daleč pozna. Bolj nas zanimajo nezakonski izrodki, ki postajajo od dne do dne interesantnejši in povzročajo, kot nevhvalni otroci perverzno razpoloženemu očetu sila hudih preglavic.

V živem spominu so nam še težki porodi prvih dveh nezakonskih paglavcev „Narodnega socializma“ in „Samostojnežev“, ki sta že pri rojstvu s pomočjo trdih klešč, tako neusmiljeno zijala, da je imela očetova gospodinja z njunimi spodnjimi hlačami čez glavo opravka.

Zgubljenega očeta to ni spametovalo, nasprotno, v svoji razumljivi jezi, se je vzlic svoji visoki starosti in svarjenju znamenitih učenjakov za spolne bolezni, lotil še enkrat nevhvalnega dela, v povsem napačni nadi, da mu bodo zadnji sokovi morda vendar vzdržali tradicionalno slavopetje, ko se bo po težkem in mukapolnem boju preselil v zaprašene arhive kapitalističnega katastra. Neverjetno čudo se je zgodilo. Plod je padel v svet toda slep in gluhi brez možgan je. Edino kar mu funkcionira so nerazmerno široka usta, v katerih ozadju se že od daleč opaža ogromna vreča, ki pa nima — tal.

Ta nestvor, ki prekaša vse doslej na svet pripravljen, so křtili na ime:

Samostojna delavska strokovna Unija.

Mi Slovenci smo vajeni vsakovrstnih predrznosti, največ seveda onih, s katerimi so nas vedno osrečevali naši dični liberalci, toda kar si upajo s to svojo tvorbo, prekaša vse doslej doživelo.

Ne bomo se spuščali v politično razmotrivanje škandaloznega pojava, ker to ne spada v naš list, pač pa mislimo, da je naša dolžnost, opozoriti železničarje, na sicer bistveno povsem brezpomemben pojav.

V Sloveniji se polaga od najbolj zagrizenega sovražnika delavskega razreda, od kapitalistične demokratske politične stranke, temelj za novo — menda uže 15 to železničarsko organizacijo. — Seveda jo ni ustvaril g. Ribnikar, ker on tega več ne potrebuje, potrebujejo jo pa še drugi in teh je še precej. Nastati je morala, ne morda zato ker jo delavstvo potrebuje, ali pa ker so jo železničarji zahtevali, temveč zato, ker računa, na celi črti propadajoča klika, na dovolj razširjeno zmedo, ki je v teku zadnjih dveh let zavládala med slovenskim proletariatom.

Tvorba je tu! Limanic dovolj na razpolago! Med železničarji pa tudi še precejšnje število prikritih in odkritih kalinov! To je koncepcija, ki po mnenju stvarnikov ne more ostati brezplodna.

Toda, če nas vsa znamenja ne varajo, bo ravno ta najnovejša tvorba povzročila to, kar si vsak zaveden in pošten železničar iz srca želi. Uresničiti se mora star pregovor, ki pravi: Ljudje obračajo, Dog pa obrne!

Mi seveda tega ne mislimo dobesedno in ker nismo hinavci, zato tudi radi to priznamo. Mnenja smo pa, da mora ta zadnji pojav, ne le železničarjem, temveč delavstvu v splošnem odpreti oči.

Za danes se ne bomo spuščali v pripravljalno zgodovino S. d. s. U., vzlic temu, da nam je prav dobro znana, opozarjamo pa železničarje, da si dobro ogledajo vsakogar, ki se jim bliža z namenom, jih za to sifilitično dete pridobiti. Zavedajo naj se, da živimo danes v dobi političnih intrig, katerih najhujša ni ona Hercigonja—Pribičević. Poznamo ljudi na vodilnih mestih klerikalnih, liberalnih in drugih meščanskih organizacij, ki niti v sanjah ne soglašajo s svojimi kruhodajalci, ki pa vendar vrše ono proketo razdiralno delo, od katerega ne more nihče drugi imeti koristi, kakor kapitalistični razred, proti kateremu se navidezno vsi bore.

Nada v tujih taborih, najti zaščite in rešitve je brezupna, le v nas samih je moč, če jo znamo izrabiti.

Napravimo red v lastnih redovih in ne bo nam treba iskati organizacij, ki nam jih ustvarjajo ljudje temne, javnosti povsem nepoznane preteklosti. Za-

primo oči in ušesa napram brezvestnim demagogom in frazerjem, ki s pomočjo tajinstvenih gnojil, tako lepo med nami uspevajo, upropaščajoč sami sebe, nas in naš, doslej kristalno čist pokret in zavedajmo se onega vzvišenega nauka, ki pravi:

Proletarci vseh dežel, združite se!

Povsem odveč.

Ravnateljstvom se je zelo mudilo, da potom okrožnic (zagrebška št. 35) osobju dokažejo, kako nevarno se je igrati s stavko ali pasivno resistenco. Navajajo vse mogoče in nemogoče paragrafe iz pragmatike, številke najrazličnejših odredb in naredb ter zakonov. Častitljiva ravnateljstva in še bolj častitljivi ministri, bi si lahko to brezpotrebno delo prihranili in prav nič jim ni bilo treba izzivati železničarje, ki so stavili svoje, v vsakem oziru upravičene zahteve, z novimi obljubami na — batine. Oni te dobro poznajo in so jih potrpežljivo prenašali doslej. Toda od njih se niso nasitili in so vzlic njim predložili svoje nove zahteve po večjem koščku kruha. Za odgovor jim dobrosrčni in nežnočutni ministri zopet ponujajo — batine. Gospod ministri je v svoji hudomušnosti res nedosegljiv. Isti, ki zahteva kruha, dobi za odgovor — batine; kdor pa išče svojih pravic, se mu tudi nudi — batine.

Ali je zato treba res tako velikanskih državnih možgan in modrosti, da se človek povspne do takih plemenitih običajev?

Grožnje ravnateljev, kakor ministra so bile sicer povsem brezpredmetne, kajti železničarji so svojo tozadevno izjavo podali že 29. januarja v Zagrebu in jo naznanili vsej javnosti — v kolikor je pismena — po celi državi. Rekli so: **Stavkati nečemo, ne maramo pa tudi pasivnega odpora.** Zahtevamo pa, da se naše pravice prizna, ter zahtevamo plače, s katerimi nam bo mogoče živeti. Če ne dobimo svojih pravic — potem ne pozabite, da nismo z vami poročeni, razšli se bomo s trebulom za kruhom!

Groženj in batin so železničarji že siti in presiti — nimajo kruha. Tega jim dajte!

So li to zdravniki ali direktijski žandarji?

S plačo od 2-3000 K mesečno, s katero mora na dve strani živeti, s slabo in nezadostno obleko, ki ne odgovarja niti oddaleč poprečni zimi, da ne govorimo o sedanjih, ki je tako nepričakovano nastopila, onemogli v teku vojne, fizično izčrpani, izstradani v pravem smislu besede, oboljujejo železničarji kakor mladi piščanci. Posebno oboljuje ono osobje, ki ima vršiti najnapornejšo in najodgovornejšo službo in to je — strojno. Zaveden zdravnik ne more drugače, kakor da jih prizna bolnim.

Toda kaj pravi ravnateljstvo k temu? Ono izda odredbo sledeče vsebine: Vsi oni, ki so se javili bolnim, se imajo tekom 24 ur prigrasiti zdravniškemu nadpregledu. Če tega ne store, se jih bo zbrisalo iz štatusa železniških uslužbencev in sicer na podlagi § 73. službene pragmatike.

Brez primere! Za časa vojne je veljalo geslo: „crkni — živi!“ Če so ljudje umirali ob naporu sil, zakaj naj bi ne poginili tudi to kar je bolno! Toda to je bilo v dobi vojne, ko je bilo dosti zdravih. Danes tega ni, danes imamo same bolnike in onemogle. Vse bi bilo treba popraviti, jih zdraviti in prehranjevati. Kako naj sicer ostanemo? To bi bila v prvi vrsti dolžnost državne socialne politike, da ona vspostavi tako gibanje. Dolžnost državne socialne politike bi bila, da družbo zdravi; zdravnikova pa, da po vseh državnih institucijah zdravi posamezne ljudi.

Žalibog, temu, kakor imamo dnevno priliko opazovati, ni tako. Državne institucije, železniške direkcije, pozivljajo ljudi, ki so priznani kot bolni, na nadpreglede in se napram bolnikom poslužujejo § 73. službene pragmatike, ki bi se lahko uporabljal samo pri onih, ki **samovoljno**, toda zdravi, izostanejo od službe. Če pa je uslužbenec bolan, je on že prešel v višjo instanco, dokler se ga kot bolnega priznava in **službeno** je priznan, kot za delo nesposoben. **Take** ljudi zahteva direkcija k nadpregledu in to na način, kakor bi se v kaki veseli družbi spozabili in zalumpali ter zanemarili svojo službo, medtem ko so v **službi oboleli**. Taka zloraba zakona sicer ni nova, pač pa je le en primer, kajti za ravnateljstva so zakoni le to, kar njih volja veli, kar pa jim ne prija, se tudi v koran ne vpiše.

Če že direkcije tako nekulturno s svojimi uslužbenci postopajo, kako postopajo zdravniki, t. j. višji zdravniki, katerim je poverjen nadpregled žrtev direktijskih samopašnosti?

Onim, ki jih je zdravnik že priznal bolnim, predava višji zdravnik o — dolžnostih napram domovini. On sicer na pol priznava, da so res bolni, toda — korist domovine zahteva, da vrše službo. Čuden pojem o „koristih domovine“, toda še čudnejši pojem o zdravniškemu poklicu! Hote se tu pojmi mešajo. Mi smo vedno mislili, da je dolžnost državnika, da zdravi, državo, domovino, a zdravnikova, da zdravi ljudi. In na kaj se opira čudna logika službenih železniških višjih zdravnikov? Na to, da je interes države, da so železničarji lačni, goli, bos, njih družine istotako in da končno pocrkajo. Da je toraj v interesu države, da v skrajnem slučaju ostane brez državljanov.

Strašni, vzburljivi primeri v posameznih slučajih postopanja napram obolelim železničarjem. Ljudi se goni na delo, ne meneč se za to, če so zanj nesposobni. Nekega strojevodjo, ki ima ubito črepijo, kar je dobil povodom neke nesreče na stroju, in ki ni še zaceljena, se sili v tej zimi v delo, čeprav tudi lajik lahko vé, da obstoja nevarnost vnetja možgan — hoče se ga torej namenoma umoriti. Za morda eno samo vožnjo bi se hladnokrvno ubilo človeka in poleg tega še eventualno upropastilo cel vlak! Znani so nam slučaj, v katerih je zdravnik nekoga priznal enostavno simulantom, simulant pa je bil tako hudomušen, da je čez dva ali tri dni umrl. Tudi so nam znani slučaj, da so bili delavci priznani zdravim in za službo sposobnim, vzlic temu, da se jim je brez vsakega strokovnega znanja, lahko raz obraza bralo, da bi v najkrajšem času umrli. Postoje tudi slučaj, v katerih bi bila operacija nujno potrebna, toda zdravnik bolnika enostavno ne obišče. Znan nam je pa tudi slučaj, da se je uslužbenca v službo prisililo in je na povratku iz iste umrl.

Nočemo imen navajati, ker smo prepričani, da bi jim z imenovanjem imen naprtili še strašnejše torture, kakor so jim železničarji v splošnem izpostavljeni. Prosimo pa vse sodruge, da nam vsaki slučaj prijavijo, da jih obelodanimo kot dokumente iz naše nekulturne dobe.

Nikakor nočemo trdititi, da so vsi železniški višji zdravniki in zdravniki zgubili svest ter pozabili svoj pravi poklic in postali slepo orodje v rokah onih, ki na žalost celokupnosti vladajo po direktijah, toda trditi moramo, da **imamo tudi take**. Če se pravočasno ne usmere v pravem pravcu, bomo brezobzirno objavili njih imena. Kakor se je to nekoč zgodilo v angleški zgodovini in so bila ovekovečena imena tistih zdravnikov, ki so zagovarjali stališče, da delavec lahko dela dan na dan po 23 do 24 ur.

Ne razumemo zakaj je ta del železniških zdravnikov študiral medicino in anatomijo, kajti njihovo službo bi temeljiteje opravil vsak direktijski žandar. Mar so nekateri zdravniki in še bolj višji zdravniki vse to prespali? Veliko lepše bi bilo, če bi ostal zdravnik le zdravnik in bi zdravil **bolne** ljudi.

Pozor!

„Komunisti“, ki so že enkrat poskusili, da izkoristijo Savez železničarjev v svoje namene in so ga, ker jim to ni uspelo, razrušili, ter s tem privedli železničarje v ta položaj, v katerem se danes nahajajo, so se v zadnjem času začeli zopet železničarjem usiljevati. Ravno v dobi, v kateri vodi Savez železničarjev najtežjo borbo v dobrobit vseh železničarjev, nastopajo z nenavadno predrznostjo puhloglavi Kauričevi agenti, da zanesejo iznova razdor v železničarske vrste. Čuvajte se jih, kajti nova nesporazumljenja med železničarji jih onesposobljajo za boj v dosego svojih zahtev in odvrčajo pozornost od nevarnega nasprotnika, katerega vedoma in hoté ščitijo Kaurič in njegovi v nadi, da bodo s svojim nastopom zakrili svoje tajne naklepe. „Komunisti“ žele, da železničarji s svojimi zahtevami ne uspejo, ker je njihova parola še vedno: čim slabeje se železničarjem godi, tem bolje za revolucijo.

Mi ne mislimo tako, in zato opozarjamo vse sodruge na **plačane** agente, ki streme po tem, da zopet ožive stari Savez saobračajnih in transportnih radnika i službenika Jugoslavije, odnosno Splošno železničarsko organizacijo za Jugoslavijo.

Če se nam bo zdelo potrebno, se bomo začeli s „komunističnimi“ akcijami temeljiteje pečati in ojasnili bomo njih „peticijsko“ akcijo še posebej. Za sedaj naj zadostuje: **Železničarji, bodite previdni!**

Zapodite one, ki ponovno poskušajo našo organizacijo razbiti.

Spominjajte se one veliko zasnovane akcije, ki je započela v Zagrebu in katere namen je bil ustanoviti tam železničarski dom. V to svrhu se je pri-

rejal zabave, vplačevale so se vloge, zbirali so se darovi. Koliko denarja se je v to svrhu zbralo? Kje je ta denar?

V naših rokah se nahaja hranilnična knjižica z značko „D“, v katero se je dne 28. februarja 1920 vložilo **28.000 kron**, katera svota je pa do meseca aprila istega leta narasla na **100.330 kron**. Potem je začela ta svota od meseca do meseca padati, tako da je ostalo meseca julija le še **383 kron**.

Pregledali smo vse zapisnike, da vidimo, kje je bilo sklenjeno, da se ta denar dvigne — toda tega sklepa nismo našli. In tudi če bi se našel, bi to nikakor ne opravičilo dejstva, da se je denar, namenjen Železničarskemu domu, uporabil za karkoli drugega, kajti danes ni denarja, pa tudi ne doma.

Z vložno knjižico „D“ je samovoljno razpotal „komunist“ g. Slavko Kaurič, vodilna luč naših železničarskih „komunistov“. Morda on in njegovi verniki znajo, kako bi se dalo te tajinstvene stvari pojasniti. Upamo, da mu bomo dali za to prilike pred sodiščem in to tako, da ga ne bo očevala nobena „peticijska akcija“. Oni pa, katere doslej vleče za nos, in oni, katere jaše, bodo dobili dovolj časa, da razmišljajo o svoji kratkovidnosti.

Dopisi.

Dravograd. Večkrat smo že čitali v našem časopisju več ali manj laskave dopise, ki so se pečali z našo južnoželezniško bolniško blagajno. Ne radi in od neznosnih razmer prisiljeni, se zatekamo tudi mi v javnost, ne morda v nadi, da bi to na zboljšanje razmer učinkovalo, temveč zato, da bo širša javnost naš dejanski položaj tudi res spoznala in da ne lahkoverno jemala, kot golo resnico, onih fraz in demagogije, s katero jo dosledno krmi naša sijajna uprava, ne kot zastopnica najbolj tlačnega dela slovenskega naroda, temveč najbolj zagrizenega internacionalnega kapitalizma, za naše socialne naprave tako, da jo dnevno zato stotero grl proklinja. Osrečila nas je potem, ko smo izgubili našega 25 letnega zdravniškega svetovalca gosp. **dr. Josip Hofmana**, z nadomestkom, ki nima najmanjšega smisla za potrebe delavnega ljudstva. Sliši na ime **dr. Pregelj** in je tak človekoljub, da si ga vsak bolnik prav izza čez vse hribe in doline in le ne v njegovo obližje želi. Težki bolniki, ki ga sami ne morejo posecati so vsaj toliko srečni, da ga ne vidijo, med tem ko so lažji vsem njegovim čednostim brez vsake pomoči izpostavljeni. Na telefonične pozive se sploh ne ozira in če, potem le, da

poroča, da za poset nima časa, kar ima za logično posledico, da si mora bolnik oskrbeti zasebno zdravniške pomoči v Slovenjem gradu, kar je pa pri današnjih horendnih plačah železničarjev vsakakor šport, ki si ga ne more vsaki dovoliti. Ne preostaja toraj drugega, kakor odhod v bolnico, čeprav brez zdravnikove nakaznice. Ali v takem slučaju nastopi drugo nič manj hudo zlo. Takoj se prikaže za dobrobit železničarjev vneto veličina v podobni nadrevidenta **Senčarja**, z mogočnim Kurrendenbuchom, zapuščino umrle Avstrije. V tej knjigi stoji od pamtivekov zapisano, da ne sme nobeden železničar na stroške bolniške blagajne v bolnišnico, če mu tega železniški zdravnik ne ukaže in nakaže. Nikjer pa ne stoji, kje se to nakazilo dobi, če železniški zdravnik svojo službo sabotira in zato mora uslužbenec, ki išče ali zdravniško pomoč ali pa bolnišnico stroške iz svojega kriti. (Ali se sme brez zdravniškega nakazila umreti? Uredn.) Toda tudi posečanje zasebnih zdravnikov v Slovenjem gradu, je okolnost s katero mora vsak bolni železničar resno računati. Prevoz do Slovenjgradca je namreč mogoč le po progi državne železnice. Nekdaj to ni povzročalo nikakoršnjih skrbi, imeli smo namreč legitimacije, katera pravica nam tudi še danes pristojna, ki se nam pa dejanski več ne nudi, in obisk zdravnika ni bil s posebnimi stroški v zvezi. Danes moramo plačevati civilne cene, kar za deva precej komplicira, ker se po naših žepih, za čas obstoja Jugoslavije, redno financirji pretepajo.

Da pridemo tem neznosnim razmeram v okom smo se že ponovno obrnili s prošnjami do obratnega ravnateljstva v Ljubljani, do trške občine v Dravogradu in do okrajnega glavarstva v Prevaljah, toda vse zaman. Prosili smo, da se nam dodeli g. dr. Harjofa, katerega pozna vsa okolica in ima vanj popolno zaupanje. Toda ne, poslalo se nam je nekoga ruskega begunca, dobrovedoč, da ne bo v Dravogradu dobil stanovanja.

Tako gospodarijo z našim denarjem tisti, ki se jim je gospodarstvo poverilo, ti para pa plačuj in molči.

Razne vesti.

Štrajk v Novem Sadu. Meščansko časopisje je objavilo zadnje dni sledečo vest. Po dolgih, brezuspešnih pogajanjih za zvišanje plač, so stopili delavci novosadske kurilnice v nedeljo dopoldan v stavko. Kurilniško vodstvo je videlo v tej akciji delavstva, gibanje ki je naperjeno proti železnici in s tem kršenje zakona, ter je zahtevalo intervencije

oblasti. Policija se je seveda pozivu rada odzvala in započela je z obsežno preiskavo, ter zahtevala, da se delavstvo na delo povrne. Slednje je to odbilo. Kot odgovor na odklonitev policijske zahteve je policija zaprla 38 zaupnikov, ostalo delavstvo pa se je prisililo na povratek k delu. Zaprti voditelji so bili zaradi kršenja zakona državnemu pravništvu ovadeni.

Slednje pa jih je spustilo na svobodo, ker ni imelo pravne podlage za to, da jih obdrži v zaporu in da dvigne proti njim obtožbo. Policija, kateri seveda tega treba ni, jih je zopet prevzela v svoje blagodejno okrilje.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru.

Posojila daje svojim zadružnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menice se eskomtujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

ADALBERT KASSIG, Ljubljana

Židovska ulica.

Zavod za uniformo, krznar in izdelovatelj čepic priporoča

svojo veliko zalogo vsakovrstnih uniformskih predmetov za železničarje, kakor: čepice, rosete, gumbe, žnore, piščalke i. t. d. Čepice zimске in letne za strojevodje, kurjače i. t. d. v raznih oblikah in po najnižjih cenah. Postrežba točna.

Konsumno društvo za Slovenijo

Telefon inter. št. 178. — Brz. naslov
»Kodes Ljubljana«.

Ljubljana

Poštni predal št. 13. — Poštni čekovni račun št. 10.532.

Hranilni oddelek

sprejema **hranilne vloge** in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga po

4½% večje vloge proti polletni odpovedi po **5%**

Hranilne vloge sprejemajo osebno ali po položnicah **centrala v Ljubljani** ali pa **podružnice:**

6 v Ljubljani; dalje: Kamnik, Borovnica, Litija, Tržič, Sv. Ana, Križe, Radovljica, Gorje, Kor. Bela, Sava, Jesenice, Mojstrana, Kr. Gora, Radeče, Celje, Štore, Šoštanj, Ljubno, Poljčane, Rogatec, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, Št. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežice, Črna I., Črna II

Sodrug, vlagajmo vse prihranke v lastno hranilnico, katere hranilni kapital znaša že danes **nad 3 milijone kron**.

Član društva postane lahko vsak. Pristopati se zamore v vseh gori navedenih podružnicah. — Delež 200 kron. Pristopnina 10 kron.